

1/
2/
36
4/
6/
87
8/
5/
9/
10/
11/
12/
13/
14/
15/
16/
17/
18/
19/
20/
21/
22/
24

DECLARATIO
SUÆ MAJESTATI
REGI POLONIÆ
A
MAGNO RUSSIÆ LEGATO
OBLATA.

DEKLARACYA
NAYIASNIEYSZEMU
KROLOWI JMCI POLSKIEMU
PRZEZ
POSŁA WIELKIEGO ROSSYISKIEGO
PODANA.

NOn ſine maximo animi dolore magnus Legatus Auguſtiſſimæ JMPERATRICIS Totius Ruſſiæ, ſub ipſum Functionis ſuæ erga Regem & Rempublicam Poloniæ initium, videt ac undequaque obſervat triſtem, horridum, calamitoſumque hujus Regni ſtatum.

Gens libera, gens hucusque florens, ac per ſuas cum Exteris amicitias, ac fœdera commendabilis: Gens quam Hiſtorici ac Politici ſcriprores inter præcipuas in Europa Gentes ac Poteſtates non immerito connumerârunt; Gens, inquam, hæc horridis ſeductionibus, diſſidiis domeſticis, ac Bello inteſtino expoſita, videt hodie totam ſuæ magnitudinis, libertatis, ac apud Exteros Exiſtimationis molem deſtrui per hoſtiles manus è proprio ſinu ſuo prodeuntes.

Quaquaverſum audire eſt perniciosa ratiocinia ſeu potius Sophismata, ſeducendis debilibus animis apta, illuſionibusque extraneis, vanis quidem ſed periculoſis adornata, per inſignem verſutiam cordibus ac imaginationi rectorum alioqui, ſed plus quàm par eſt credulorum hominum inſinuari. Videre eſt Leges viribus deſtitutas impune violari, Regimen penitus enervari, & prorſus iners evadere: Fortunas, libertatem, quin & ipſam Civium vitam furori

NA pierwſzym w Urzędu ſwoiego czynności wſtępie, Poſeł Wielki Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY Jeymći całey Roſſyi do Nayjaśnieyſzego KROLA Jmći y Rzeczypoſpolitey Polſkiey, zapatruie ſię nie bez uczucia iak nayżywſzego żalu na widowiſko, ſtawiaiące mu przed oczy ze wſzech ſtron ſtraſzny obraz powſzechnych tego Kraju nieſzczęśliwości.

Narod wolny y przed ſmutną terazniey-ſzych czaſow porą kwitnący, ſzacowany y poważany w przyiaźni y przymierzach ſwoich, Narod w dzieciach świata między poważnemi mocarſtwami Europy znakomite mieyſce trzymaiący, dziſiay w pośrzod okropnych podeyść, zamieſzań domowych, y woyny wewnętrzney, widzi iako Ręce nieprzyiaźne, acz na właſnym wychowane łonie, podkopuią z gruntu fundamenta gmachu owego wſpaniałego wolności, powagi y znakomitości.

Zewſząd czarna złość y podſtęp nayſztuczniey ſzy podrzuca ſzkodliwe pozory, wprowadza ie do myśli y ſerc przez obce omamienia, nikczemneć w prawdzie w ſwoiey iſtocie, lecz ſzkodliwe przez ſwoie konſekwencye duchom błahym y lekko wierzącym. Prawa bez ſkutku, gwałcenie ich bez kary, Rząd bez czynności, dobra, wolność y życie obywatelow, bez obrony podane złości y chciwości dumnych umyſłow; na koniec anarchia, albo bezwładztwo okrutne, podnoſzące hardą

furori ac cupiditati hominum ambitioſorum exponi, videre denique eſt horrendum illud Monſtrum, quod Anarchiam vocant, caput ex abyſſo malorum publicorum attollere, perque cædes & rapinas Imperium ſuum exercere.

hardą głowę ſwoię z bezdenności nieſzczęśliwości powſzechnych y wſtawiaiące Panowanie ſwoie zaboyſtwy y łupieżſtwem.

Atrox iſta ac Univerſalis Calamitas, cujus unquam animum majori dolore percellere potuiſſet, ac perculit cor magnanimum Auguſtiſſimæ JMPERATRICIS, cujus Perſonam repræſentandi honore potitur in hoc Regno Magnus Ejus Legatus? Quis Eâ ardentius, & absque ullo proprii commodi utilitatisque reſpectu allaborare totis ſuis viribus deſideret ſaluti Gentis Polonæ, extremo ac jam jam imminenti totalis deſtructionis ſuæ periculo expoſitæ, quàm hæc Auguſta Princeps, cujus conſtans animi directio, actus, & omnes, quos hactenus fecit, greſſus, non aliò tendebant ac tendunt, quàm ad conſervandam ac augendam hujusce Gentis proſperitatem?

Ktoż dotkliwiey poczuć może to powſzechne zburzenie, ieżeli nie ta Monarchini, ktorey Oſobę dziś ma honor reprezentować Poſeł Wielki w tey Rzeczypoſpolitey? Ktoż żywiey żądać może bez naymnieyſzey chęci własnego zyſku, aby ſię przykładać iak nayuſilniey do zbawiennego uſzczęśliwienia Narodu Polſkiego, ktoremu bliſkość upadku grozi? ieżeli nie Nayjaśnieyſza IMPERATOROWA Jeymość całey Roſſyi, ktorey zawſze cel ſtateczny, wſzyſtkie czyny, y wſzyſtkie poſtępki nie gdzie indziey zmierzały; tylko ſzczegulnie do utrzymania y pomnożenia powſzechney tego Kraju pomyślności?

Si humanitatis officia, propriæque conſervationis innatum cuivis homini deſiderium non omnino adhuc in animis extinctum ſit: Si vox Patriæ opem implorantis non omnino adhuc obturatas aures reperit proborum Civium ejus interitum in ſilentio deplorantium: Si deſperatio generalis, ad quam perveniſſe videntur, nondum ad eum pertigit gradum, ad quem illæ pervenire ſolent Reſpublicæ, quæ ſive deſperatâ, ſive rejectâ Tranquillitatis ſpe, perpetuis Diſſidiis diſcordiisque diſtinentur; Ea ſola ſpes affulget, ut unitis inter ſe Cives animis, conjunctisque pro ſalute Patriæ conatibus, quibus certè non deerit potens efficaxque auxilium, quod illis à ſua Majeſtate JMPERIALI Totius Ruſſiæ, pro Ejus conſtanti erga Gentem hanc amicitia, pro Ejus rectitudine & inviolabili æquitate in Facie totius Europæ promittitur, reditum ſerenorum dierum procurent, atque reſtituto omnibus in Rebus ordine, redditoque Rationi jure ſuo, finem tantarum calamitatum ac redintegrationem antiquæ abundantiæ & felicitatis certò expectent.

Jeżeli obowiązki ludzkości y własnego ſiebie zachowania, wrodzone każdemu człowiekowi, nieſą ieſzcze wcale zatłumione; ieżeli głos Oyczyzny śmie ieſzcze dać ſię ſłyſzeć ſercom cnotliwych Obywatelow, jęczących w milczeniu nad utratą powſzechną; ieżeli Roſpacz ogolna nieprzyſzła ieſzcze do tego ſtraſznego kreſu, ktory grozi bliſkim upadkiem wſzyſtkim Rzeczompoſpolitym, wyrzekaiącym ſię uſpokoienia powſzechnego, aby zamieſzania y niechęci pośrzod ſiebie zachowywały; Toć ſzczegulnie od ziednoczenia ſię ſzczerego, y uſiłowania Patryotycznego, wſpartego taką pomocą, o jakiey przyiaźń, przywiązanie ſtateczne, prawość y ſtałość wielkiego umyſłu, y nieprzebrana ſprawiedliwość Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY Jeymości całey Roſſyi upewniaią Narod przed obliczem całey Europy, ſpodziewać ſię trzeba, iż może zaświecić Rzeczypoſpolitey dzień jaśnieyſzy, że Rząd y Roſtropność wrocą ſię do przyzwoitey powagi, że pokoy y ſkromność po tylu doświadczonych klęſkach y nieſzczęśliwościach, przywiodą nazad obfitość dawną y powſzechne uſzczęśliwienie.

Incumbit certè unicuique Civium in Statu Patriæ adeo critico lex ineluctabilis ac indeclinabilis, omnes animi vires conatusque in hoc unum intendere, ac dirigere, ut mala Patriæ quàm primum & quàm efficaciſſimè ſanentur. Ut autem univerſæ Reipublicæ manifeſtum fiat, quàm

Przedſięwzięcie niebezczynne prowadzące bez wybiegow do zamierzonego celu, uleczenie ran Oyczyzny y ocalenie oney, ſą to prawa wryte w ſercu każdego Obywatela, potrzebne do zażycia w podobnych okolicznościach. Na dowod y pokazanie całemu Narodowi, jako ſzczerze y ſkutecznie chce ſię przyłożyć Nayjaśniey-

quàm ſincero animô, & quanta efficaciâ Auguſtiſſima Ruſſiarum JMPERATRIX ad ſalutarem hunc finem cooperari velit, ut confidentia illa, quam Sua Majeſtas in animis Polonorum erga ſe cupit eſſe perpetuam, fundari poſſit in promiſſis minimè ambiguis, ut denique tollantur omnia, quæ excogitari de novo poſſent, ſubterfugia, ad fovendas ſuſpiciones, malas interpretationes, ac ſiniſtros, qui ex invidia ac æmulatione oriri poſſent, inſtinctus, per quos præcipicium illud, in quod lapſa eſt Natio, præparatum fuit, Magnus Auguſtiſſimæ omnium Ruſſiarum JMPERATRICIS Legatus declarat hìc & exponit ſuæ Jmperialis Majeſtatis mentem ac ſententiam, quam ut publicam reddat, in mandatis habet.

Et primò quidem, quòd Sua JMPERIALIS Majeſtas ſincerè ſemper compatiens malis, quibus Polona Gens affligitur, decreverit omnes, quoscunque Ejus Generoſitas ac Conſtantia dictaverit, adhibere conatus, ad conciliandos Polonorum animos, & ſedandos tumultus.

2do. Quòd Eadem JMPERIALIS Majeſtas invitet univerſam Gentem ad ſeſe uniendum, depoſitis quibusque privatis odiîs ac ſemoto prorſus rei privatæ ſtudiô, quod potiſſimam malorum publicorum cauſam fuiſſe conſtat, atque ad intendendas unicè omnes animorum vires capiendaque media, per quæ calamitatibus Patriæ finis tandem imponatur.

3tio. Quòd cùm Sua JMPERIALIS Majeſtas non ſine mærore videat, per oſores Quietis publicæ ſiniſtrè acceptam ac inſidioſè in oculis non paucorum Civium repræſentatam, quam in negotiis Reipublicæ ſumpſerat, partem, ad nutriendas fovendasque turbas infeliciter contribuere, Legato ſuo diſertè in mandatis dederit, ut nulli labori parcat in reducendis Civium animis, eos inſtruendo de veris ac ſinceris ſuæ Majeſtatis intentis, ac cum illismet ipſis adinveniendo media, quibus Gens ſuper omnibus Juribus ſuis pacata ac tranquilla reddi poſſit.

4to. Quòd ad obtinendum hunc ſcopum oporteat, ut benè de Patria ſentientes, ejusque verè amantes, media ad componenda legaliter cuncta in Republica diſſidia

jaśnieyſza IMPERATOROWA Jeymość całey Roſſyi do ſkutku tak zbawiennego dzieła; na ugruntowanie iako nayſzczerſzego upewnienia o tey ufności, iaką ſobie ſtara ſię zawieczníć w umyſłach Polſkich Ta Monarchini, na oddalenie wſzyſtkich nowych wybiegow podeyzrzenia, tudzież zabiegaiąc złośliwym tłumaczeniom y podeyściom pochodzącym ſzczegulnie z zazdrości y zawiſtności, oraz owym przeciwnym natchnieniom, ktore to wygrzebały przepaść bezdenną na upadek Narodowi, Poſeł Wielki Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY Jeymości całey Roſſyi podaie do uznania ſentymenta y zamyſły nieodmienne Nayjaśnieyſzey ſwoiey Monarchini, podług zlecenia ſobie y Rozkazu ogłoſzenia onych iak nayuroczyściey.

1mo. *Ze Nayjaśnieyſza IMPERATOROWA Jeymość tchnięta nieſzczęśliwością Narodu Polſkiego, ſzczerze nad nią uboléwa, y chce zażyć oſtatnich uſiłowań, z wſpaniałością ſerca y ſtałością umyſłu zgadzaiących ſię, na poiednanie Duchow y uſpokoienie zamieſzania.*

2do. *Ze Nayjaśnieyſza IMPERATOROWA Jeymość wzywa Narod do ziednania ſię, porzuciwſzy wſzelką nienawiść oſobiſtą, y wyſtrzegaiąc ſię zamyſłow intereſſowanych prywatnych Oſob, ktore go wewlekły we wſzyſtkie nieſzczęśliwości, y do ſzczegulnego dołożenia ſię ku nalezieniu ſrzodkow wybawienia Oyczyzny z tey nieſzczęśliwey doli.*

3tio *Ze Nayjaśnieyſza IMPERATOROWA Jeymość widząc z wielkim ſwoim umartwieniem, iż fałſzywy pozor, pod ktorym tey Monarchini uczeſtnictwo w czynnościach Rzeczypoſpolitey Polſkiey przed częścią Narodu przez zazdrośnych pokoju powſzechnego ludzi odmalowane, nieſzczęśliwie karmi y utrzymuie zamieſzanie powſzechne, rozkazała iako nayuſilniey ſwemu Wielkiemu Poſłowi, ażeby ſię ſtarał poiednać Duchy, oświecaiąc ie o prawdziwych zamyſłach tey Monarchini, układaiąc oraz zobopolnie z tymże ſamym Narodem ſpoſoby uſpokoienia go z ubeſpieczeniem wſzyſtkich Praw Iego.*

4to. *Iż dla doyścia do tego chwalebnego końca, trzeba, aby dobrze myślący y prawdziwie Oyczyznę kochaiący znoſili ſię z Posłem Wielkim o ſrzodkach, iakiemi nayłatwiey uſpokoić*

diffidia, fedandasque turbas, cum Eodem magno Legato communicent.

ſpokoić Rzeczpoſpolitą, y wykorzenić wſzelkie zamięſzania ſpoſobami iako nayprawnieyſzemi.

5*to.* Quòd dictus Legatus in tractandis hisce negotiis exhibiturus ſit omnem eam facilitatem, quæ convincere nationem Polonam queat de Auguſtiſſimæ JMPERATRICIS Animo, ab omnibus privati ſui commodi rationibus alieno, quodque Sua Majeſtas nihil unquam aut egerit, aut deſideraverit, quod Libertatem Reipublicæ à nemine dependentis lædere poſſit.

5to. *Iż Poſeł Wielki w tym uſpokoienia dziele pokażc z ſiebic wſzelką łatwość, iaka tylko może upewnić Narod o nieſzukaniu właſnego zyſku Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY Jeymości, y iako Ta Monarchini nic nigdy nieczyniła, ani żądała, coby mogło zaſzkodzić Independencyi Rzeczypoſpolitey.*

6*to.* Quòd illi quoque, qui ſe per errorem circa mentem & agendi modum Auguſtiſſimæ JMPERATRICIS ſeduci ſiverunt, ita ut ad excutiendos imaginarios terrores arma ſumpſerint, quibus reapſe Patriam opprimunt, eique plurimum nocumenti afferunt; quod, inquam, hi etiam invitentur, ut veriorem magisque ſalubrem Patriæ amorem induentes, ineant legales Pacificationis vias, quæ illis patebunt, quæque ad redintegrandam publicam felicitatem eò certius perducent, quô magis violenta media infauſta huic Reipublicæ hactenus fuerunt, futuraque ſunt, niſi illis ſponte renuncietur.

6to. *Iż ci z Narodu, ktorzy ſię dali omamić y zwieść błędami, opacznie myśli y dzieła Nayjaśnieyſzey IMPARATOROWY Jeymści tłumaczącemi, aż do podnieſienia broni, ubeſpieczaiąc ſię przeciw mniemanym ſtrachom y boiaźniom, a tym czaſem uciemiężaiąc iſtotnie y uprzykrzenie Kray ſwoy właſny, ſą rownie wzywani, aby przyſtąpili do lepiey obiaśnioney y zbawiennieyſzey miłości Oyczyzny, wſtępuiąc w drogi prawdziwe uſpokoienia, ktore im ſię podadzą, y otworzą y ktorych ſkutek ieſt tak pewny dla uſzczęśliwienia wſzyſtkich, iako gwałt Krajowi całemu okropny dotąd był, y będzie, ieżeli dobrowolnie od niego nieodſtąpią.*

7*mo.* Quòd eo fine etiam omnes illi, qui usque nunc non ſine Patriæ ſuæ damno arma tulerunt, & qui abhinc vellent in domibus ſuis tranquilli manere, ab omnique hoſtili actu abſtinere, ſecuri omnino eſſe debeant, nunquam ſe deinceps à Copiis militaribus Majeſtatis Suæ JMPERIALIS perſecutum aut inquietatum iri.

7mo. *Ze na ten koniec każdy z tych nawet, ktorzy broń dotąd noſili, a tym ſamym pomnażali nieſzczęścia Oyczyzny, y ktoryby odtąd chciał ſpokoynie w ſwoim Domu oſieść, y wſtrzymał ſię od wſzelkich Woiennych y nieprzyiaznych poſtępkow, będzie zupełnie beſpiecznym od nagabania y ścigania ſiebie przez Woyſka Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY Jeymości.*

8*vo.* Quòd ad hunc effectum diſertiſſima clariſſimaque mandata jam annunciata ſint omnibus Copiarum JMPERIALIUM in Polonia Ducibus ac Præfectis, ac inſuper immediatum mandatum manu Auguſtiſſimæ JMPERATRICIS ſubſcriptum de obſervanda exactiſſimè militari diſciplina, cujus promptum ſalutaremque effectum ſentient procul dubio Incolæ, quantum annona Copiis militaribus prorſus neceſſaria permittet.

8vo. *Ze dla tego ſą wydane ordynanſe iak nayściśleyſze y naydokładnieyſze do wſzyſtkich Kommendantow Woyſk Jey IMPERATORSKIEY Mości w Polſzcze ſię znayduiących, rownie iako y Rozkaz właſną Ręką Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY Jeymości podpiſany, na trzymanie w Woyſku iak nayściśleyſzey karności, czego ile potrzeba wyżywienia Woyſka znieść będzie mogła: obywatele wſzyſcy iak nayprędſzych y nayzbawienieyſzych doznaią ſkutkow.*

Expoſitis Intentis, deſideriis, ac magnanimo Suæ Majeſtatis JMPERIALIS cogitandi modo, Magnus Ejus Legatus ſibimet ipſi gratulatus honorem omnia hæc annunciandi Inclytæ Polonæ Genti, id ſolum, quantum ad ſuam Perſonam, addit, quod quamvis officio ſuo obligetur huic rei, ſemoto quocunque Partium ſtudio, omnem ſuum laborem, zelum, energiamque impendere, honori tamen ſibi habiturus ſit, ſi ad procurandum tantum Bonum ac conſummandum tantum opus, totas vires ſuas non ſine effectu conſecraverit.

Factum & ſubſcriptum Varſaviæ $\frac{14}{25}$ *Maii* 1771.

C. de SALDERN.

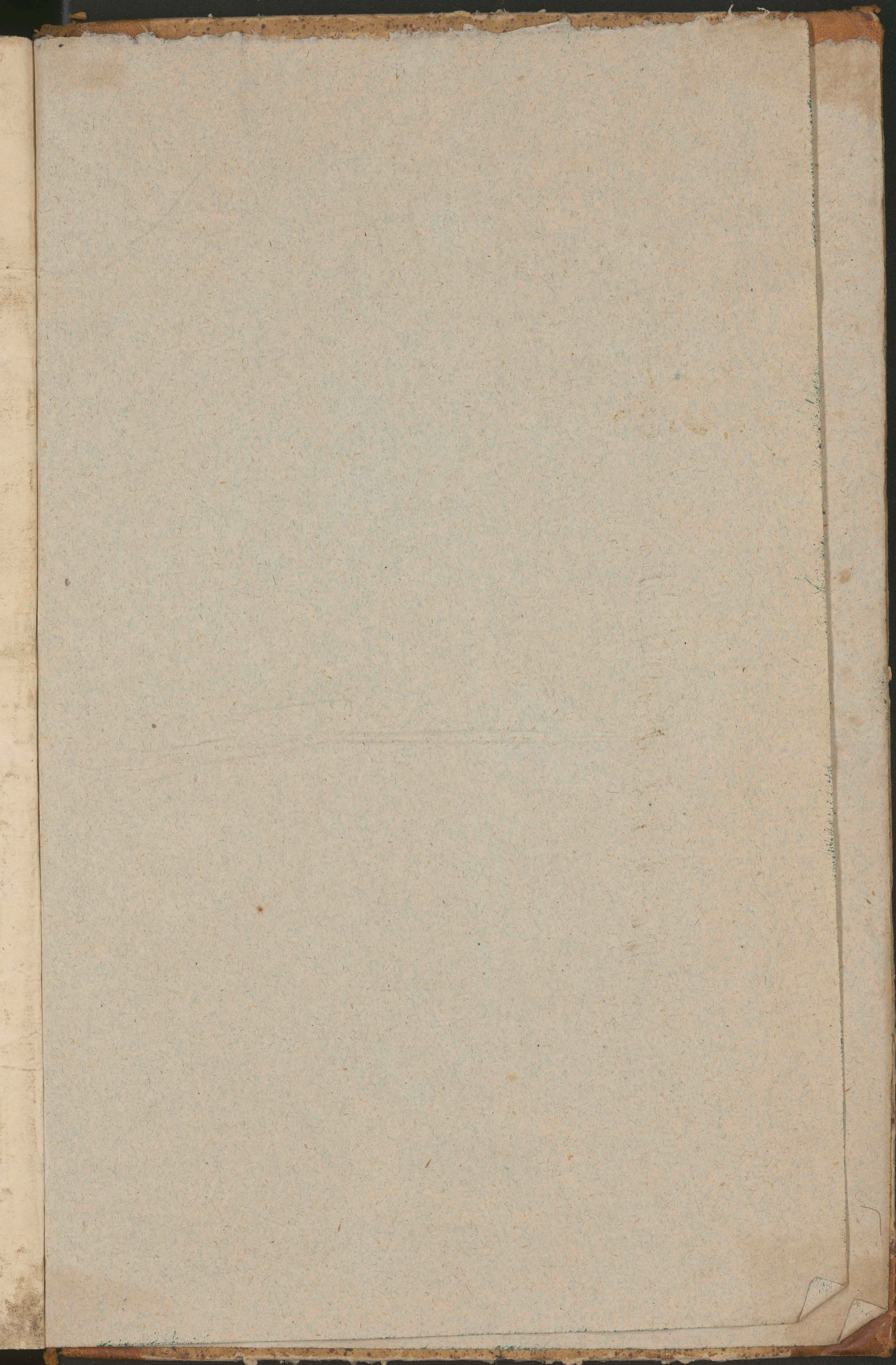
Po takowym uczynionym oświadczeniu celu, żądań, y wſpaniałych zamyſłów Nayjaśnieyſzey IMPERATOROWY *Jeymości całey Roſſyi, zoſtaie Poſłowi Wielkiemu, winſzuiąc ſobie honoru opowiedzenia tego wſzyſtkiego temu zacnemu Narodowi Polſkiemu, dodać to ſzczegulnie, co do ſwoiey właſney oſoby, iż bezſtronność, praca, gorliwość, y czynność, ktore ſą w nim ſkutkiem powinności, będą oraz y ſkutkiem ſkłonności żywie czułym, do poświęcenia ſił ſwoich na to, aby dobrze y doſtatecznie zadoſyć uczynił tak wielkiemu y tak chwalebnemu przedſięwzięciu.*

Uczyniona y podpiſana w Warſzawie $\frac{14}{25}$ Maja 1771. Roku.

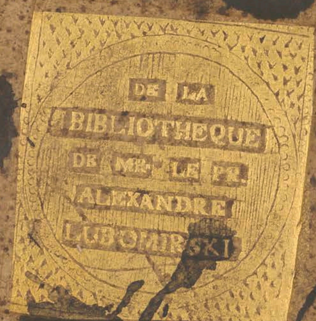
C. de SALDERN.

DE LA
BIBLIOTHEQUE
DE MR. LE PR.
ALEXANDRE
LUBOMIRSKI